

лица да се са захтевом за накнаду обрати директно осигурачу. У случају кад је директна тужба подигнута истовремено са тужбом против осигураника, обавеза осигураника и обавеза осигурача налазе се у односу према оштећеном лицу *in solidum*.

У закључку монографије др Шулејића посебну пажњу заслужује место на којем је изражено схватање да у једном развијеном систему осигурања од одговорности оштећеном лицу не би требало дати право избора од кога ће захтевати накнаду: од штетника или од осигурача. Оштећено лице би се са захтевом за накнаду увек морало да обрати осигурачу, пошто би то било у складу са тенденцијом пребацивања питања одговорности на план репарације. Овакво је схватање било у нашој судској пракси некад прихваћено у вези са обавезним осигурањем путника у јавном превозу и пошљака на железници, али је касније напуштено. Данас наша судска пракса врло чврсто стоји на становишту да оштећено лице има право да бира да ли ће накнаду штете захтевати од лица одговорног за њено проузроковање или од осигурача код кога се одговорно лице осигурало од одговорности.

У целини посматрано, монографија др Шулејића о осигурању од грађанске одговорности представља занимљиво дело, са низом ставова који до сада нису били заступани у нашој теорији осигурања. О припадности многих од ових ставова, или боље речено о њиховој прихватљивости са становишта наше праксе осигурања, може се доста дискутовати, на шта указује и сам писац износећи приликом сваког опредељивања низ аргумената у прилог и против свог схватања. За жаљење је, међутим, што поједина важна питања из области осигурања од одговорности нису обрађена на целовитији начин, или уопште нису ни дотакнута. Тако, није на једном месту и на целовит начин обрађено питање регресног захтева осигурача према осигуранику, до којег може доћи у односима обавезног осигурања за штете из употребе моторних возила због тога што осигурач не може према оштећеном лицу да истиче приговоре које може да истиче према осигуранику. Није уопште обрађено питање накнаде неимовинске штете по основу осигурања од одговорности, које нарочито може да буде спорно у вези са обавезним осигурањем путника у јавном саобраћају.

На крају треба истаћи да објављивање монографије др Шулејића треба поздравити не само због њених унуграшњих квалитета него и због тога што је после низа година ово дело прва монографија која искључиво обрађује једну групу питања из области осигурања. Надамо се да ће се у будућности монографије из ове значајне области привредног права појављивати чешће.

Др Ивица Јанковец

Ангел С. Ангелов: ФИНАНСОВО ПРАВО НА НР БЪЛГАРИЈА, II прерађено издање, Софија, 1967, стр. 424.

Професор управног и финансијског права на Правном факултету Универзитета у Софији објавио је недавно друго издање свог уџбеника намењеног у првом реду студентима права, али истовремено и свима осталима који се интересују за ову доста сложену и не баш много развијену грану правних наука. Реч је о књизи која је своје прво издање доживела још 1960. год. и која је у новом, знатно проширеном и допуњеном издању увелико превазишла стандардне оквире универзитетског уџбеника. Мада наслов може да завара читаоца и да га наведе на помисао да се ради само о систематској обради прописа којима је у НР Бугарској правно регулисан финансијски систем, већ први поглед на обим захваћене материје финансијског права, као и на начин обраде многих питања показује да се ради о једном одиста добром уџбенику финансијског права, у коме су

у општим теоријским разматрањима веома складно нашла место излагања о финансијском праву НР Бугарске. С обзиром да је финансијско право у нашој земљи једна од грана правних наука која је и у предратном периоду била недовољно развијена и којој у читавом послератном периоду готово да није поклањана никаква пажња, појава једне такве књиге може и треба да буде обележена као својеврстан догађај и подстицај на размишљање о многим актуелним питањима правног регулисања савремених финансијских система.

Књига професора Ангелова подељена је у два велика дела. У првом, општем делу, размотрена су питања правног регулисања финансијског система као целине. У та излагања спадају главе у којима је аутор прво размотрио опште карактеристике социјалистичких финансија, а затим посебну пажњу посветио систематском приказу општих обележја финансијско-кредитног и новчаног система НР Бугарске. У даљим главама нашла су одговарајуће место излагања о устројству финансијске администрације, предмету и методу финансијског права уопште и посебно у НР Бугарске, изворима финансијског права, основама на којима почива доста сложена финансијска контрола. У завршном делу ових излагања посебно место припало је новцу, новчаном оптицају и платном и уопште валутном режиму НР Бугарске.

Други, посебни део ове књиге, садржи приказ буџетског и пореског система, система осигурања и кредитног система НР Бугарске. Мада нешто мање занимљива, јер садрже углавном опис позитивноправног регулисања финансијског система ове земље, излагања у читавом посебном делу привлаче пажњу читаоца коме је стало да упозна принципе и механизме који карактеришу финансијски систем једне земље. С обзиром да је у питању земља која је не само наш први источни сусед и са којим су постојале и постоје традиционалне и бројне везе, већ и земља која је свакако постигла много у двадесетогодишњем периоду изградње социјалистичког друштвено-економског система, ова излагања имају посебну драж.

Мада бугарски језик представља извесну тешкоћу при читању ове књиге, напор који је потребно учинити вишеструко се надокнађује оним што читалац од овог драгоценог прилога науци о финансијском праву добија.

Др М. Петровић

YEARBOOK OF AIR AND SPACE LAW, 1965. Montreal, Mc Gill University, Institute of Air and Space Law, 1967. p. XXIII + 705.

Овај годишњак о ваздухопловном и космичком праву појављују се после више од шездесет година стварања ваздухопловног права и десет година рада на основним начелима и правилима космичког права. То је време у коме се из материје коју обухвата Годишњак објављује, у поређењу са другим гранама правне науке, приличан број стручних и научних радова. Међутим, појавом Годишњака, правна књижевност посвећена проблематици везаној за ваздушни и космички простор, обогаћена је јединственом публикацијом те врсте у свету. У Годишњак су, на основу брижљиво и стручно извршеног одбира, унети материјали који представљају не само основну документацију за најважније проблеме ваздухопловног и космичког права већ и документацију до које се често тешко долази.

Основно обележје Годишњака је у томе што су његови издавачи водили рачуна о потреби да и ваздухопловно и космичко право буду равноправно заступљени, мада су делови посвећени једној и другој материји нужно испуњени материјалима различитим по врсти. Осим две расправе (Ј. С. Соорег: „Оснoв међународног јавног ваздухопловног права“, I део,